

VASÁRNAP

EGYHÁZTÁRSADALMI KÉPES CSALÁDI LAP.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
TÓTHFALUSI JÓZSEF,
ev. ref. lelkész.
TÁRS SZERKESZTŐ:
PAÁL GUSZTÁV,
ev. ref. koll. tanár.

KIADJA:
Az Erdélyi Ref. Egyházkerület
„Egyházi Ertekezlete“

Megjelenik:
minden vasárnap egy iven.
ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egy évre . 4 kor. Negyedévre 1 kor.
Fél évre . 2 kor. Egy szám ára 10 fill.

Ne vétkezzel a gyermek ellen.

A gyermek ellen sokképpen lehet vétkezni. Legtöbbet vétkeznek azok, a kik rossz példadásukkal mérgezik meg a gyermek életét.

Könyvből nem lehet annyit, oly gyorsan s oly fogatosan tanulni, mint az élő példából. Egyetlen példa fölér tizanyi leczkértetéssel. Boldog az, ki jó példát, — szerencsétlen ki rosszat lát maga előtt, mert egynek káros hatását, tiz bölcs tanító sem fordíthatja jóvá. Úgy járnának mint az őskor regéje szerint Penelopéval jártak kéréi. E nő férjét a sors viszontagságai több éven keresztül száműzték családjától. Mindenki azt hitte, hogy odavészett a harcban vagy tengerben. Csak a nő remélt és hitt. Számos kérő jelentkezett, hogy tehát őket férje óhajtott visszaérkezéséig visszatartsa magától, azon biztatással bocsátá el, hogy akkor nyilatkoztatja majd ki: melyiket választja férjéül a számos kérő közül, ha elkezdett szőnyegét bevégni. De gondoskodott arról, hogy a szőnyeg el ne készüljön, a mennyiben a mit nappal sajátkezüleg szövött, éjjel mind kibontogatta. Így, habár nem oly nemes célból, a mit a jó példa egy nap alatt épít, a konkolyt hintő ellenség néha egy perc alatt lerombolhatja.

Hiába olvassa s tanulja a gyermek a jót szorgalmasan könyvből s az iskolában, ha ott-

hon egészen másképp tárul szeme s lelke elé. Hiába vetegetik elméjébe és szívébe az iskolában a tiszta vallásosság és nemesítő erkölcsi törvények magvait, ha otthon családi körében ezeket kitépik s helyébe konkolyt hintenek. Kitépik a tiszta búza kicsiny hajtásait s elvetik a tövist, konkolyt.

Ez pedig nem szokatlan, nem hallatlan eset. A mit az ember óvakodnék földjével cselekedni, drágább kincsével könnyen s minden lelkiismeret furdalás nélkül teszi meg. Kiirtja gyermeke kebléből a tiszta búzát, hogy dudvával s gazzal legyen telve az. Láthatatok többször, miként fetreng egy-egy újabb Noé bortól megrészegedve gyermekei láttára; miként czivakodik, verseng kinos pokollá változtatva át házi paradicsomát. Kicsoda követelhetné józan észszel, hogy e ház gyermekein jótékonyan mutakozzék az iskolai tanítás jó eredménye. Hallhatad nem egyszer, már nem férfi, de gyöngédebb szívünek teremtett édes anyának ajkairól a szitkok özönét kiáramlani. Ismertem anyát, ki elébb össze meg összeszidta cselédeit, férjét, gyermekeit, de azért minden este elmondatta a kicsinyekkel az esti imádságot s azt hitte, hogy vallásosan neveli gyermekeit. Lehet-e várni, hogy ilyen család gyermeke buzgón énekeljen, imádkozzék azon Istenhez, kit szülei naponta

keresztre feszítetek? Ilyen, háznál történt az meg, hogy az iskolába feladott gyermek ily szavakkal fordult egy izben anyjához: „Anyám! a tanító urnak nincs olyan rossz Istene mint nekünk. Itthon mindenki szidja a mi Istenünket, de a tanító úrét senkisé sem szidja és a tanító úr azt mondja, hogy az jó, az a mi jó Atyánk. Miért bántjuk mi mégis a jó atyát?”

Oh, hány gyermek kérdezheti ezt szüleitől!

„Légy igaz, hü becsületes, becsüld meg embertársaidat!” Tanítjuk a templomban, iskolában, de ha a gyermek otthon tettetést, rágalmat tapasztal: érhet-e valamit az oktatás? A férfégek elragadják a legnemesebb plánta gyökereit is. Legyen minden hajlék egy-egy templom, benne minden szív Istennek egy-egy oltára s meglásátok, nem lesz okotok panaszkodni hálátlan gyermekekre, mert a tisztán őrzött gyermeki szívben hálátlanság nem űthet tanyát.

Ne vétkezzetek hát a gyermekek ellen rossz példaadással, mert az ő vétkük rettenetes terhei alatt elsősorban is ti roskadnátok össze, oly gyermekeket nevelvén, kiknek mindennapi kenyerük a szülők bántalmazása, a jó rend felforgatása; pedig csak a kölcsönkenyeret adják vissza.

K. T. K.

Krónika.

Az egyházi alkalmazottak mellékfoglalkozása.

Ez a kérdés ma már nemcsak kérdés, hanem sajnos eset. A Vasárnap keretében egyáltalán nem akartunk foglalkozni vele, de elkerülnünk sehogysem lehet. Annyi irányban s oly „téves és légből” koholt színben tárgyalják, hogy lehetetlen vissza nem térni rá.

Mi volt az egyházkerület igazgató-tanácsának álláspontja? A következő:

1. Mondja ki a főtiszteletű közgyűlés, hogy egyházkerületünk a szociális fejlődés eszméjét és társadalomszervezés munkáját a rendelkezésére álló erkölcsi-, egyházkormányzati- és anyagi eszközökkel általában és rendszeresen támogatni kész.

2. Mondja ki, hogy a szociális érdekeknek, protestáns erkölcsi alapon való beható megértését az egyházi értekezletek fokozott mértékben lesznek hivatalva, minden lehető alkalommal terjeszteni.

3. Mondja ki s az egyházi hatóságoknak adja utasításul, hogy hatáskörükben egyházunk szolgálainak csak olyan üzleti intézményeknél vállalandó mellékfoglalkozásait méltányolják, a mely üzleti intézmények

működése a köznép anyagi és erkölcsi javának előmozdítására irányul, vagy sorsának könnyítéséhez lényegesen hozzájárul.

Hogy ez elvi kérdés leszavazása, helyes és célszerű volt-e? Azt a jövő fogja megmutatni. Mi úgy hiszük, hogy nem volt helyes; azt látjuk hogy a vita hevében, a szóvivők, egészen elejtették a lényegest s a mi megmaradt: az szenvedélyeskedés volt, melynek utvesztőjében, a legkönnyebben eltévelyedhetett a be-kötött szemű igazság. S a mi talán még rosszabb, hogy a kérdés megoldása elődázva, sok keserűség forrása lesz ezután is.

Egyébiránt ma az egész kérdést megvilágító nyilatkozat jelent meg a legilletékesebb tényezőtől *Br. Bánffy* Dezső egyházkerületi főgondnótól, a melynek lényege a következő:

Az erdélyi református egyházkerület igazgató-tanácsa, midőn a mellékfoglalkozások kérdésében kerületi közgyűlés elé javaslatát megszerkesztette, a változott viszonyokra, tekintettel az Egyház alkalmazottjait, az Egyház számára akarta megtartani és korlátozni kívánta a beteges állapotokat, a melyek az utóbbi években elharapóztak. Papok és tanárok politikai lapok szerkesztői, főmunkatársai s kiadóiként vállalkoztak, elmenve addig, hogy a *politikai lap biztosítékát is közpénzből tették le*; nem a szakmájoknak megfelelő tudomány fejlesztésére használták szabadidejüket, de alig várva a hivatalos óráról való szabadulást, országos politikát akartak csinálni, mint vezető tényezők; nem egyszer hiveikkel jöve ellentétbe, vagy feszélyezve a tanár és tanítónak a tanítvány s a tanítványok szülői között elengedhetetlenül szükséges békés összhangot. És hogy állunk a pénzintézetek kel? . . . A régi időben a vidéken — mert hiszen majdnem kivétel nélkül vidéki esetekről van szó, — kisebb pénzintézetek alakultak, könnyen lehetett elnézni, hogy a pap, a tanár, a tanító valamelyes állást vállaljon azok keretében; azok a kis pénzintézetek hetenkint egy-két hivatalos napot tartva, pár órai mellék-foglalkozásról volt csak szó, — ma, a közgazdasági viszonyok alakulása folytán, a vidéki pénzintézet is már tényező s hivatalos ügyköre oly tág, hogy alkalmazottjait a hét minden napján, s állandóan veszi igénybe. Lehetséges-e ily körülmények közt elnézni, — a mint csakugyan ilyen a helyzet nem egy esetben — hogy a tiszteletes, tanár s a tanító állandó alkalmazottja legyen a pénzintézetnek és akár hány-szor nagyobb javadalmazással, mint a mekkora hivatalos állásával járó fizetése? . . . Nem egy esetben postamesterségről van szó. Mi volt ez régebben? A hét két-három napján egy kis órai munka, ma állandóan irodához kötött hivatal. Ha a hivatalban van így lekötve a pap, a tanító, miként folyhat a tanítás, mi lesz a lelkeszi gondozással?

Egész állami életünk, társadalmi viszonyaink, az

életről való felfogásaink alapjukban változtak meg, a mi lehető s megengedhető volt a múltban, az lehetetlen, meg nem engedhető a jelenben, halad az idő, az idő más, mások az emberek, a felfogások is változtak. A mi anyagiakban gyöngé református egyházunk, ha visszamaradni nem akar, ha a változott viszonyokat figyelembe kell vennie, akkor bírnia kell azzal a bátorsággal, hogy szembeszálljon a rövid látók, vagy önzők áramlatával. Így állhat meg az ellentétes küzdelem harcában így teljesítheti nagy hivatását Krisztus evangéliuma szerető hit hirdetésében és ama nemzeti érdekek szolgálatában, a melyeknek előharcosa volt múlt századok nagy küzdelmei korszakában.

Midőn mindezeket elmondottam, távolról sem czél papot taránt, a tanítót általában eltüntetni a közéletben való résztvevéstől. *Én is azt akarom, azt kívánom, hogy a pap első sorban csak pap s a tanító csak tanító akarjon maradni.* Első legyen a templom és iskola s csak azután következzen az Egyesület, Szövetkezet, vagy a helyi társadalmi, vagy gazdasági élet középpontját alkotó gyülekezeti helyiség. *Természetesen, a papnak, a tanítónak, ha a templomban s iskolában tevékenyen részt vesz a községének és vidékének társadalmi, erkölcsi, közmívelődési, sőt gazdasági mozgalmában is. Nem egy helyt erre föltétlenül szükség van, csak arra kell vigyázni és pedig becsületesen, hogy a papból, tanítóból és tanárokból kizárólagos társadalmi szereplő, vagy üzletember ne legyen.* Hiszen egyebet nem akart az igazgatótanács sem.

Kétségtelenül értékes és minden kételyt eloszlató nyilatkozat ez. Nemcsak az, hanem bölcs intés a jövőre, hogy a kölcsönös megértésben s nem folytonos ellentétben keressük egyházi magosrendű érdekeink megoldására vezető utat!

Öseink vallása.

Irta: Soóvárad **Várad Albert.**

(Folytatás.)

A víz-elem megszemélyesítését a „Víz-isten“-t kékszinű hölgyalaknak képzelték s a föld, tűz és a lég testvéreinek tartották. Tiszteletére nagyon sokféle szertartás volt szokásban.

Vízhez való közeledésükkor, fürdéskor s más ehhez hasonló esetekben mindig a „Víz-isten“-hez könyörögtek.

A „Víz-isten“ tisztelete, leginkább a leányok ünnepe volt. A leány-sereg kútakhoz, vizek forrásához megy, ott imádkozik, azután fejükről a nyírfa-koszorukat leszedik és a vízbe dobálják és azoknak fennusztából avagy elmerüléséből maguknak közelebről való férjhezmenetelt, vagy halált jósolgatnak.

A „Víz-isten“-t azért is tisztelték, mert az, hitők szerint képes volt a víz tükrében, leendő férjeiket is megmutatni. Egy nagyon érdekes viztiszteleti szertartás az, midőn: „karácsony estélyén, mire az éjféli templomra beharangoznak, mosdik meg csendes hallgatagon a leány, arcát nem szabad megtörölni és szóltanul kell lefeküdni, így megfogja látni álmában jövő vőlegényét. Ugyanekkor éjfélikor a leányok a kút párkányába vágják be háromszor késüket s a víz tündére feleletet ad nekik jövőjükről.“ A viztisztelet egyik másik kitünő gyakorlata a vízbeni fürdés, mosakodás általi tisztulás volt. És ismét az, hogy a ki vizet merít a kútból korsójába, abból egy keveset, egy kanálnyi visszaönt „a víz istennőjének.“

A föld-elem tisztelete tulajdonképen „két isteni egyedre vonatkozott, u. m. a „földanya“ rá és egy külön személyesített „föld tündérnő“-re, ki mélyen a föld alatt egy barlangban lakik, melyet az oldalában levő drága kövek, karbunkulusok, mint bíbor-lángu szövétneknek világosítanak meg.“

Öseinknek a „Föld-anya“-hoz való kiváló nagy tiszteletét-legjobban tolmácsolja az a szokássá vált cselekedet, hogy: az ujonszülöttnek mindjárt születésekor legelőbb is a földre kellett letétnie, honnan aztán az atya emelte fel; az ujonszülött gyermek kezébe földrögöt és gazdasági eszközöket adtak, a haldoklót is a földre fektették, hogy ez által halálos küzdelme megkönnyíttessék. A kinek a torka fájt, a földre térdepelt és háromszor ezt kellett mondja: „édesanyám föld, neked mondom, torkom fáj,“ s aztán megcsókolta a földet.

A „szél és levegő isten“-ről így vélekedtek: „a Kékhegység ormán lakik a lég tündére, a „Szél-anya“ kék ruhában ülve, számtalan kapuval bíró kék háza előtt, melyeken fiai, a szelek ki és bejárnak.“

Ezen isteni lény tiszteletéből ered a házak ormán szokásos érc szélkakasok és szélvitorlák alkalmazása is.

Ösvallásunknak ezek voltak a főbb isteni lényei. De volt ezen kívül számtalan kisebb istenség is, tündérek, boszorkányok stb.

„A boszorkányokban való hit valamennyi őspórány népeknél felfalálható. Vallásuk természeti vallás, istentiszteletük a természeti erők istenítése, személyesítése lévén, mindenütt voltak jó és rosszakaratu isteni lények, a jók jóban, a rosszak rosszban részesítették az emberiséget. De különösen a tündérek, e kiválólag női, anyáskodó, végzetintéző lények, voltak azok, kik jó vagy rossz szeszélyök szerint, látatlanul, csodás, természetfeletti módon jót vagy rosszat eszközölve folytak be az emberi cselekményekbe. E természetfeletti főbb lényeknek, istenségeknek, tündéreknek aztán hit-nézetök szerint megvoltak a maguk képviselőik, szolgálók is a földön, a kik nekik, mintegy barátai, meghittjeik voltak, hová a papok és papnők mint jószok, jel-, betű-, énektudók stb. tartoztak.

Teendők közül némelyek férfi, mások nőket illető tisztek voltak, azért a férfi papok mellett minden ősvallásban ott találjuk a női papokat is. A férfiakat közönségesen a had csaták nyugtalan ügyei, a házi s népkormányzat, a birói tisztt, a földmivelés és nyájtenyésztés gondjai foglalták el, ugyan ő belőlük kerültek ki a főpapok, az áldozatintézők és bizonyos szerepkörben a jósök is. De már az orvosi teendők, a titkos erejű füvek ismerése, szedés-, belőlük orvos-ságok főzése, a betegek ápolása, gyógyítása, gyöngébb nemüknél fogva majdnem kizárólag a nőkhöz tartozik vala, ők ápolák, gyógyítgaták a betegeket, ők hegeszték, kötözgeték a sebeket, ők készíték az irokat, iraltak, kentek, fontak, szöttek, varrtak, himezgettek-sok helyütt írásban és énekben is gyakorlottabbak lehetek mintsem a férfiak. Ihlettség-, lelkesedés-, ábránd-szülte jóslatokra, előérzetekre, előrelátásokra pedig már csak ingerlékeny képzelő tehetségöknél fogva is képesebbek voltak a férfiaknál. A dolog természeténél fogva ily magasztos teendők végzésére kiválólag fellengző képzelő tehetségü, ihlettségre fogékony s a nagy tömegre úgy szellemök, mint külső megjelenésök fensége, szépsége s bűbájával egyaránt hatni képes fiatal, szűz hölgyek voltak hivatva, kiknek egész lényük mintegy akaratlanul is azon női isteni személyeket juttatá eszébe a népnek, a kiknek itt képét viselik vala s csakugyan mindenütt ilyeneknek találjuk őket s számos egyenes bizonyosság is hozható föl a mellett, hogy e tisztek csupán csak ily hajadonok által gyakoroltattak a régi népeknél.“

De ezeknek hivataluk csak bizonyos életkorig tartott; azontúl képteleneknek tartották őket ezen szolgálatokra. Így aztán lassanként a jobb, a neme-sebb, a gyöngédebb női s emberi érzés kihalt belőlük és ekkor a jóslás, varázslás, gyógyítás és kuruzslás mesterségében kerestek menedéket, de azt többé nem az istentisztelet körében, hanem titkos, alattomos utakon, jó haszonért, bűnös cselekvényektől sem irtózva üzték. Így vált aztán amaz előbbi, sok tekintetben józan és áldásosnak tekinthető ténykedésök vétkessé, kárhovatossá, vészthozóvá; vagyis röviden: a tündé-rekből boszorkányok lettek, kikhez a vakhit, tudatlan-ság nyomor és vétek sokakat vonzott, s az istentisztelet ördög szolgálattá fajult . . .

Sokan azt állíták, hogy őseink vallásának és istentiszteleti szertartásainak kiderítése lehetetlen. De tudósainknak az ősvallás lényegébe már nem egy pillantást sikerült vetniök. Sőt kimondták, hogy „az egész magyar őspogány-vallást és hitregészetet megalkotni épen nem tartozik a lehetetlenségek sorába.“ Mert „őseink vallása a mordva őspogány vallással teljében egy és ugyanaz volt.“

S így hát ha nem is maradtak reánk emlékek közvetlenül őseinktől, de maradtak a mordvák őseitől, melyekből pontosan megismerhetjük őseink vallását.

(Folyt. köv.)

Estharangszó.

*Kis tornyunk harangja
Estimára kondul,
Mintha nyögne, sirna
Titkos fájdalomtul.
Tovaringó hangja
Lassu rezdüléssel
A siket pusztában
Szomoruan vész el.*

*A nap is leszállott,
Beköszönt az este,
Távol hegyek orma
Pirosra kifestve;
Az utolsó sugár
Mint egy csendes álom,
Leborul, szétterül
A nyugvó világon.*

*Félig lecsukódott
Fáradt szempillákkal
Hallgatag tekintek
A vidéken átal.
Mintha ez az alkony
Az én búcsúm volna;
Az a bús harangszó,
Mintha nekem szólna!*

*Hallgatom, hallgatom
A lelkem se szárnyal,
Fáradt madár pihen
Lecsüggedő szárnynyal
Fölötte feketén
Bús sejtése támad
Gyorsan közeledő
Hosszu éjszakának,
Örök éjszakiaak!*

Szabó Jenő.

Azon napokban pedig eljőve Keresztelő János és prédikál vala Judea pusztájában,

és szóla: Térjete meg, mert elközelített a meny-nyeknek országa.

Mert ez az, a kiről szólott Ézsaiás próféta, ezt mondván: Kiáltónak szózata a pusztában; Készítsétek az Urnak utját, egyengessétek, az ő ősvényeit.

Máté III. 1-3.

Herepei Károly

nagyenyedi ev. ref. kollegiumi tanár.
1817–1906.

„A vén ember előtt felkelj és a vén embernek orcáját megbecsüld,* mert „Igen szép ékes korona a vénség, mely az igazságnak útában találtaik“

Ez a két bibliai hely jutott eszünkbe, midőn a hirt halottuk, hogy: Herepei Károly, a nagyenyedi ev. ref. koll. nyugalmazott tanára meghalt. Felkeltünk előtte, mikor piros, szép öreg arcát hófehér fűrtével környezve megpillantottuk. Tisztelettel becsültük benne az örök munkásságot, a hamisítatlan, közvetlenül frisses kedélyt, jó szívét s a nesztori kort egyaránt. „Szép ékes korona volt“ rajta a vénség, hiszen az igazság szolgálatában állott egész hosszú életén keresztül.

Az igazságot kutatta évezredek ásatágaiban. az igazságot becsülte, az egyenes jellemet szerette csak embertársaiban, az igazságot tanította ezerekre menő tanítványai seregének a matematikában, igaz uton járt az erkölcs, a hit-, a tudás-, a honfiúi kötelességek teljesítésének utvesztőiben.

Öreg ember halála természetes, nem megrázó. A gyümölcs megéri, lehull. A kalász megsárgul, learatják. Mi van ezen busulni való?

* * *

Herepei Károly életrajza.

Herepei Károly 1817. szept. 1. született, Buzásbocsárdon, A.-Fehér megyében. Elemi és középiskolai (bölcseleti) tanulmányait Nagyenyeden végezte. Innen a selmeczi bányász-erdészeti akadémiát kitüntetéssel abszolválván, a zalathnai bányahivataloknál nyert alkalmazást. Ott hivataloskodott 1848-ig.

Szabadságharcunk riadója hogy hagyhatta volna nyugton a lánglelkű férfit? Önkényt állt be tüzernek Bánfihunyon s ment kikergetni Urbánt a borgóprundi szoroson Itt sebet kapott. Kórházba került. Mikor felgyógyult már kiszemelte s meg is bizta Bem Herepeit utászcsapat szervezésével s utászhadnagyi ranggal tüntette ki. E megbízásban s rangjában érte a fegyverletétel s a bujdokolás kora.

1850–54-ig mint bujdosó honvéd utászhadnagy otthonra lelt Kolozsvárt ifj. Pataky József ügyvédnél, hol nevelője volt a gyermekeknek.

1854-ben Enyedre jön. Mint szaktanító nyer alkalmazást, 1855-ben már segédtanárrá lép elő. 1859-ben midőn az enyedi diákok önképzőköre Szász Károly néhai püspöknek, akkor már ref. papnak öcscséhez, a még enyedi diák Bélához irt levelére harmadszor, szabályos formában alakult meg, az ifjak a VIII. o. magyarirodalmi lelkes tanárát Herepei Károlyt

kérték föl. Ez évben alakult az ifjak kéziratosa lapja a „Haladjunk“ is, mely ma is fennáll.

1863-ban az ekkor felállított veztan-mennyiség-tani tanszékre rendes tanárnak választott meg. 1869-től 1873-ig, mint szakember a főiskola terjedelmes erdőgazdászatiának ő a felügyelője. A kollegiumi gyűjtemények 1874-ben különültek el. 1874-ben kezdte meg Herepei az ásvány-közet kövület-régiséggyűjteménynek rendszeres fejlesztését. Ez értékes gyűjteménynek ő a megteremtője, lelkes gyarapítója, fáradhatatlan rendezője és őrzője. 1894-ben már 15716 db gyűjtés hirdeti munkásságát s teszi széles körben ismertté nevét.

1896 végén. a kollegiumnál töltöt 42 évi áldásos munkásság után nyugalomba vonult.

Temetése.

Nov. 20-án d. u. 3 órakor vitték végső útjára s pihenő helyére Herepei Károlyt.

Mély részvételt jelent meg társadalmunk választott nagy közönsége Herepei gyászszegélyes házában s háza előtt. Fájdalmas érüssel rebegett ravatalánál Szilágyi Farkas imát s tekintett vissza Jancsó Sándor gyönyörű gyászbeszédében áldásos hosszú élete kiemelkedő tetteire. Aztán elkísérte 500 diák, tanárkarának élén, nagy közönség keretében az Őrhegy tejére, hol a képezdei ifjak gyászos dalai s Fogarasi Albert búcsu szavai könnyeket fakasztottak elhunyt Nesztorunk emlékére.

Legyen neki könnyű a föld, melyből annyi anyagot kiásott a tudomány szent nevében s nagy hasznára!

Isten igéje.

A sákramentomok vagy szentségek.

II.

K. Mi az urvacsora?

F. Az a vallásos, szent cselekmény, mely szent a lelkipásztor kenyeret és bort osztogat a keresztényeknek, annak a jelentésére, hogy valamint ezen külső jegyekben részesülnek, úgy megnyerik bűneik bocsánatját is a Jézus érdemeért, ha ő benne hisznek és parancsolatai szerint élnek.

K. Mikor és miképpen szerezte Urunk Jézus Krisztus a szent vacsorát?

F. Szerezte a halála napját megelőző nagycsütörtökön este, a mikor összegyűjtötte tanítványait Jeruzsálemben egy házban, hogy — ott a zsidók szokása szerint — megegye velük a husvétii bárányt. Vacsora végeztével kenyeret vett kezébe az Ur Jézus és hálaadás közt megtörvén e szavakkal adta az ő tanítványainak: vegyétek, egyétek, ez az én testem, mely ti érettetek megtöretik. Aztán a borral megtöltött poharat vette elő s adta azt is nekik, ezt mond-

ván: ez az én vérem; igyatok ebből mindnyájan! Hogy pedig e szent cselekményt állandó rendtartássá kívánta tenni követői között, nyilván kijelentette ezen szavaival: ezt cselekedjétek az én emlékezetemre! (I. Korint. 11.)

Az urvacsorának neve tehát onnan van, hogy azt az Úr Jézus és vacsora idején rendelte.

K. Mit jelentettek Jézusnak ezen szavai: ez az én testem, ez az én vérem?

F. Éppen nem azt jelentették, mintha a kenyér átváltozott volna az ő testévé és a bor az ő vérévé. Mert hiszen akkor még az ő teste ott volt a tanítványok szemei előtt. Csak hasonlítással élt ezen beszédben az Úr Jézus, éppenúgy, mint a hogy már azelőtt nevezte magát kenyérnek, ajtónak, utnak, szőlőtőnek. Csak azt jelentették tehát szavai, hogy a mint ő megtörte a kenyeret, úgy fog az ő teste megtörni, s a mint a pohárba kitöltötte a bort, úgy fog vére kiontatni.

K. Mire való az urvacsora és az azzal való élés?

F. Arra való

1-ször, hogy felujtsuk mindannyiszor és valahányszor benne részt veszünk, az Úr Jézus szenvedésének és halálának emlékezetét;

2-szor, hogy hálaára indítson bennünket Isten iránt, ki úgy szeretett minket, hogy kész volt halált is szenvedni értünk;

3-szor, hogy bizonyosokká tegyen bennünket bűneink bocsánatja felől az Úr Jézus érdemeért s egyszersmint bűneink elhagyására és szent életre is buzdítson; végül

4-szer, hogy bennünk a felebaráti szeretetet növelje és erősítse, mert az által, hogy bármely sorsban és állapotban legyünk is, mindnyájan ugyanazon szent asztalhoz járulunk és ugyanazon kenyérben és borban részesülünk, azt mutatjuk ki, hogy egymásnak testvérei vagyunk és Isten előtt egyformák. Mint egy kezet fogunk tehát a szent asztalnál s lekötözzük magunkat egymás szeretetére.

K. Idvességes e az urvacsorában való pusztaság, részesülés?

F. Nem idvességes, mert az magában nem teheti és nem is teszi, hogy valakit természetfölötti módon megszenteljen és idvezítsen. Csakis akkor idvességes, ha a Jézus Krisztusban vetett igaz hittel vesszük magunkhoz a szent jegyeket.

K. Lehet-e akármikor és akármikor élni az urvacsorával?

F. Helyesen és idvességesen nem élhet azzal, a ki még azt sem tudja: mire való a szent sákramentum. Nem élhetnek azzal helyesen azok sem, a kik vagy tévelygő tudományt követnek vagy cégéres bűnöket cselekszenek. Mindezek méltatlan vendégek lennének a szent asztalnál. Ellenben a jó keresztyén mindenkor helyesen és hasznosan élhet az urvacsorával, valahányszor ahhoz illendőkép elkészülhet.

K. Hogy kell az urvacsorához illendőkép elkészülni?

F. Meg kell az embernek magát próbálni és vizsgálni!

1-ször, hiszi-e igazán a keresztyén vallást?

2 szor, bánja-e és kívánja-e elhagyni eddig gyakorlott vétkeit?

3 szor, igyekezik-e azután szent és kegyes életet élni, mely nélkül idvezülni nem lehet?

A ki eképpen elkészítette magát, annak lehet a szent asztalhoz járulni alázatossággal, bűnein bánkódó, töredelmes szízzel, Isten iránt való háladatossággal és bűnbocsánatért esedező könyörgésekkel. Onnan pedig ismét hálaadással kell eltávozni; és megemlékezvén ottan tett fogadására, ennek betöltésére szívesen kell igyekezni és magát minden jó cselekedetben gyakorolni.

Vándorgyűlés Nagyenyeden.

A marosvásárhelyi nagysikerű vándorgyűlés után az Erdélyi Muzeum-Egyesület december hó 8-án és 9-én Nagyenyeden tartja második vándorgyűlését. Valóságos hivatást teljesít, fontos munkát végez az egyesület e gyűlésekkel. Kétségtelen, hogy a második gyűlés iránt is megérdemlett, nagy érdeklődés nyilvánul meg.

Az Erdélyi Muzeum-Egyesület, Nagyenyed város tanácsa és a Bethlen-kollegium előjárásai, mint akik együttesen rendezik e vándorgyűlést, már kibocsátották a meghívást a gyűlésről. Meghívták az egyesület összes tagjait, Alsóihér vármegye s Nagyenyed város közönségét és meghívtak minden érdeklődőt. A résztvevők kéretnek, hogy szándékukról 1906. november 25 ig értesítsék az egyesület titkárát (Kolozsvár, Farkas utca 13). A jelentkezőket a helyi bizottság elszállásolja. Indulás Kolozsvárról decz. 8-án reggel 6 óra 11 perczkor gyorsvonattal, érkezés Nagyenyedre délelőtt 8 óra 15 perczkor. Nagyenyedről vonat indul délután 2 óra 19 perczkor, érkezik Kolozsvárra délután 5 óra 21 perczkor; este 8 óra 29 perczkor, érkezik Kolozsvárra este 10 óra 50 perczkor (gyorsvonat).

A vándorgyűlés sorrendje a következő: Első nap, december 8. 1. Megnyitó ülés délelőtt 10 órakor a vármegyeház üléstermében. 1. Gróf Esterházy Kálmán, az E. M. E. elnöke, megnyitja a vándorgyűlést. 2. Fogarasi Albert rektorprofesszor, Erdély Athénéje. 3. Kenessey Béla teol. igazgató, Bethlen Katáról. 4. Dr. Reinbold Béla egyet. magántanár, A táplálkozás nehány kérdése. 5. Buday Árpád tanár, Római provinciális arkeológia Erdélyben. II. Délután a város megtekintése. 6 órakor előadások a Nemzeti Szálló disztermében: 1. Dr. Cholnoky Jenő egyetemi tanár, A Magyar Alföld (vetített képekkel). 2. Dr. Szádeczky

Gyula egyet. tanár, A Vezuv utolsó kitörése (vetített képekkel). Este 8 órakor társas vacsora. Második nap, december 9. III. Délelőtt 10 órakor felolvasó ülés az ev. ref. kollégiumban. 1. Bodrogi János tanár, Biró Miklós naplója az alsófehérvármegyei magyarság 1848—49 iki veszedelméről. 2. Dr. Konrádi Dániel egyetemi magántanár, A veszettségről. 3. Dr. Apáthy István egyetemi tanár, Verseny és haladás. 4. Dr. Veress Endre tanár, A miriszlói csata, a csatában részt vett gróf Cavrioli Tamás hadvezér jelentése alapján.

Egyháztársadalmi élet.

Kelj fel te, a ki alszol! . . .

Ime, itt ismét a tél, az egyháztársadalmi munkásság újból kezdésére, illetőleg annak tovább folytatására legalkalmasabb időszak. Halljuk meg azért az intést: Kelj fel te a ki alszol s munkáljunk anyaszentegyházunk tovább építésén. Terünk van rá elég. Mert vajjon ki tagadná, hogy vallásos buzgóságunk nem annyira a pünkösti kettős tüzes nyelvek lángolása, mint inkább hamu alatt hunyó parázs. Az egyes egyházközségek anyagi és szellemi erejének gyarapítására fordított sok gondunk hányszor lesz eredménytelenné a kellő támogatás és buzgóság hiányában? . . . Míg más felekezet tagjai között, egy, a maga áldásait üdvösen éreztető egységes közszellem mutatja az életet, elevenséget, — addig mi eléggé nélkülözünk ilyennek jótéteményeit!

Ennek megváltoztatására: egy serkentő, építő s krisztusi szeretet által vezetett egyháztársadalmi élet kezdésére és ennek támogatására kérjük fel egyházközségeink lelkészeit, tanítóit, egyháztanácsait, a kik mint anyaszentegyházunk bizalma által választott vezérek életfeladatukul is kell tekintsek kérésünk meghallgatását.

Atyafiságos szeretettel kérjük: gondolkozzanak ügyeink és érdekeink szolgálata felett s keressék azokat a módokat és alkalmakat, a melyek által egyházunk gyengeségeit erősségekké változtathatjuk által. Erre vezető kedves alkalmak lehetnek egyháztársadalmi *Felolvasó-estélyek, a szeretet vendégségek, ifjusági, női, segítő egyesületek alapítása, ezek támogatására buzdító összejövetelek stb., stb.* a helyzet és körülmények szerint.

Csak kezdjünk munkához. Ne engedjük eredmény nélkül elhangzani fülünk mellett a szót: Kelj fel te, a ki alszol! . . .

Kegyesség útja.

Élő-halottak.

Könyves Tóth Kálmán nagyhirű egyházi szónoknak egyik szép és megható egyházi beszéde visseli e címet s abból jut eszembe e kis történet.

Urvacsora osztás előtti reggelen zokogva jött hozzám egy édes anya, kérve engemet, hogy könyörögjek haldokló fiáért. „Régóta beteg?” kérdeztem tőle résztvevően, látva arcán a mély bánat nyomait, az omló könyvek záporát. Dehogyan beteg — siránkozott szomorúan — nagyon is egészséges, most is vidám czimborák közt borozik . . . Kaczagva haldokol, hogy a jó utról letért. Hiába kértem: serkenj föl a ki alszol, kelj föl a halálból! Nem ébred ez, oly helyeken lopja a drága időt, hol a bűn, a becsület s tiszta élet sirját ássa meg! „Ugy-e bár igaza volt az édes anyának midőn arra kért, hogy haldokló fiáért könyörögjünk a gyülekezetben?”

Nehezen vehetnők számba, de még csak sejtelmünk sem lehet arról, hányan járnak-kelnek városon és falun ily élő-halottak. De hát csakugyan élőhalottak volnának ezek? Igenis azok, mert mint emberek csakugyan megvannak halva. Csakis addig érdemeljük meg a dicsőséges ember czimét, míg érdeklődünk azok iránt a melyek isteniek. Ezek pedig gyűlölik retegik mindazt a mi Istenhez vezet. Kerülik most öntudatlanul majd szándékosan az Úr templomát, mert itt tüzes nyíl mindeníge, mely szívökig hatol s miért ébredjenek fel, mikor oly édes az alvás? Közéjük sorozhatók mindazok, kik muló gyönyő: lelánczolt rabjai, kiknek célvágyuk a pénz, istenük kedves önmaguk, kik eltípornak minden szent ügyet, kifosztanak árvát, özvegyet, csakhogy ők élhessenek. Láttam közöttük olyanokat, kiknek jelszavuk: Munkátlan heverés, kik nappal ásítognak, hogy miért nincs itt az éjszaka. Hát élet ez ilyen? Halál s az ilyenekre mondhatjuk, bárhol látjuk őket — élő-halottak.

Egyházi és világi irodalom.

E rovatban csak a hozzánk beküldött irodalmi termékek ismertetésére vállalkozunk.

Magyar egyházi irodalmunknak esemény számba menő ténye, hogy *Molnár Albert*, kolozsvári theol. tanár egyházi munkálataiból egy kötet nyilvánosság elé kerülhetett. Nem akarunk elégedetlenkedni a mi időnk érdektelensége felett, sem bírálatot mondani a nyilvánosság elé kerülő „Egyházi Beszéd gyűjtemények” mineműsége felett, de el kell ismerjünk, hogy köszönet illeti a vállalkozást, a mely ez egyházi beszéd gyűjteményt az érdeklődők és tisztelők nagy seregének örökségképpen átadta. A kötet czime: *Egyházi beszédek, órációk, imák* (Irta: Molnár Albert előbb m.-sámsondi, majd marosvásárhelyi lelkész, végül a gyakorlati theologia nyilvános, rendes tanára, a kolozsvári ref. theol. fakultáson. Összegejtötte és sajtó alá rendezte Nagy Károly theol. tanár Kókai Lajos kiadása. Ára 3 kor.) 19 egyházi beszédet, 10 gyászbeszédet és órációt, 5 imát tartalmaz s az egész gyűjtemény függeléke a Molnár Albert hatyudala: Márczius 15-ére írott alkalmi beszéde. Bizonyára megérdemli, hogy lelkészeink s a lelkészi pályára készülő theologus hallgatók rendszeresen foglalkozzanak vele; sőt művelt protestáns kö-

zönségünk otthonában is betöltené magasztos feladatát az áhitat óráiban, keresvén az örömben megszentelődést, a fájdalomban vtgaszt. épülést a hitben, a protestáns öntudatban, növekedést az istenfiak méltóságának keresésében, földi és menyei hivatásunk evangéliumi felfogásában és betöltésében. A gyűjtvény kiadása: néhai Molnár Albertünk bánatos özvegyének s egyik legjobb barátjának Nagy Károly theol. tanárnak érdeme.

„Magyar Szívvel”. Versek 1896—1906. Irta: Szabó Jenő kévdivásárhelyi lelkész. Kiadja a kévdivásárhelyi Könyvnyomda R. T. Midőn Szabó Jenő költő lelkész - társunknak e legújabb vers-kötetére előre is felhívjuk a figyelmet, jelezni óhajtjuk hogy a „Vasárnap” léghközzelebbi számában részletesen fogjuk méltatni.

H i r e k.

— **Bibliai olvasó kalauz.** Alamizsnálkodjál. 5. Móz. 15, 7. 5. Móz. 14, 28. Péld. 3, 27. Zsid. 13, 16. Az alamizsnálkodásra kötelez minket Isten parancsa: Ézsa. 58, 7. Mát. 25, 35. Istennek gyönyörűség az, ha alamizsnálkodunk. 2. Mát. 25, 3, 8. Péld. 21, 3. 2 kor. 9, 7. Az irgalmatlanok bűnhődni fognak. 1. Sám. 25. Péld. 21, 13. Luk. 16, 19—2, 3. Ezék. 16, 49. Az alamizsnálkodó jutalma: Zsolt. 41, 2. 49. 112 5—9. Péld. 11, 25. Márk. 10, 21. Lnk. 6, 35. Miként kell alamizsnálkodni: 1. Tim. 6, 17. Péld. 3, 28.

— **Termékeny hazaszeretet.** A kiskörösi járás tizenkét községe példás határozattal adózik Rákóczi emlékének. Melczer Gyula főszolgabíró javaslatára a községek elhatározták, hogy koszoru helyett Rákóczi alapot létesítenek, a melyet a járás idegen ajku lakosságainak a megmagyarosítására fordítanak. A javaslat oly lelkes fogadtatásra talált a községekben, hogy már most, mielőtt Kiskörös, a legnagyobb község; határozott volna arról. mily nagy összeggel járul hozzá. hatszázhatvankorona gyűlt össze. A derék magyar községek, a melyek egyébként is kegyelettel ünnepelték a hazatérő fejedelmet, szebben, nemesebben és eredményesebben nem is róhatták volna le kegyeletüket a magyar szabadság legendás hőse iránt. A községek dísz közgyűléseiről szerkesztett jegyzőkönyvek másolatait, valamint az ünnepek lofolyását tárgyaló jelentéseket a járás munkás főszolgabírójára a vármegye levéltárában leendő megőrzés végett felterjesztette a vármegyéhez.

— **A halálbüntetés eltörlése franciaországban.** A francia igazságügyminiszter igen érdekes javaslatot nyújtott be, a francia országgyűlésnek. A javaslat kimondja, hogy a halálbüntetés eltörltetik, kivéve a hadbiroság törvénykönyvben által megszabott esetek a háboru idején elkövetett büntetteket. A halálbüntetés helyébe az életfogytiglan tartó szabadságvesztés lép. A kit a büntetőtörvény megfelelő pontja halálra ítelt, az ezentul hat évig magán zárákában marad abban a

fegyházban, ahol elhelyezték. Ha a bűnös kriminális viselkedést tanusít büntetésének ideje alatt, ekkor állandóan magánzárákában tartják. Ha nőt ítéltek életfogytig tartó fegyházra és betudja bizonyítani, hogy anyának érzi magát, akkor csak lebetegedése után lehet magánzárákába tenni. A speciális fegyházokról, melyekbe a főbenjáró bűnösöket zárják, a házak szabályairól a könszermunka módozatairól stb. külön miniszteri rendelet fog intézkedni.

Hirek az országból.

— **A delegációk megnyitása.** A küszöbön lévő delegációkra vonatkozólag az előzetes hiradások úgy voltak, hogy a delegációk megnyitásán trónbeszéd nem lesz. Most azonban befejezett dolog, hogy a hétfőn összeülő delegációt trónbeszéddel fogják megnyitni, a melynek tartalma nagy vonásokban megis van már állapítva. A trónbeszéd különösen a hármasszövetség fentartására vonatkozólag tartalmaz nyomatékos kijelentéseket, érinti a Szerbiával való gazdasági viszonyokat, majd a hadsereg fejlesztésének szükségességéről nyilatkozik. A trónbeszéd kiegészítő része lesz Aehrenthal külügyminiszter exozeja, aki ezuttal fog nyilvánosság elé lépni a delegáció pénzügyi bizottságában. Általában remélik, hogy a delegáció ülészaka lehető rendben, nagyobb hullámzások nélkül fog lefolyni, mivel a katonai kérdések most nincsenek napirendre tűzve, hacsak interpellációban valaki e kérdéseket nem provokálja. Ez esetben az interpellációra vagy Wekerle, vagy Schönaich hadügyminiszter fog válaszolni. Hirlik azonban, hogy a katonai kérdések csak 1907. tavaszán, a Bécsben ülésező delegációnális ülészakban, kerülnek tárgyalás alá. Az osztrák delegáció elnöke előreláthatólag dr. Silveszter, a magyar delegáció elnöke pedig Széll Kálmán lesz.

— **Uj államtitkár.** Töry Gusztáv dr. igazságügyminiszteri tanácsost, a miniszterium nemzetközi ügyosztályának vezetőjét ő felsége a király államtitkári címmel és jelleggel tüntette ki. Az uj államtitkárt elsőnek Polónyi Géza igazságügyminiszter kereste fel hivatalos helyiségében és szerencsekívánatai mellett személyesen adta át a kinevezési okmányt. A kitüntetett meghatva mondott köszönetet a miniszter figyelméért. Azután a miniszterium összes személyzete a miniszteri fogadó teremben gyűlt össze, a hol Polónyi Géza igazságügyminiszter az uj államtitkárt ebben a minőségében a miniszterium személyzetének bemutatta.

— **A belügyminiszterlumból** Buth Lajos miniszteri osztálytanácsosnak, aki tavaly Pestvármegyében és Ungban mint miniszteri biztos működött, a belügyminiszter bizonytalan időre szabadságidőtt adott. Römer Róbert miniszteri segédtitkárt, aki a Fejérvárykormány alatt mint Pestmegye főjegyzője s alispánhelyettese szerepelt, a belügyminiszter Munkácsra helyezte ki, hogy ellenőrizze az egyes községekben az idegenekről vezetett nyilvántartást. Horváth Elek miniszteri titkárt, aki a tavalyi főispáni installációk rendezésében tevékeny részt vett, a belügyminiszter Bártfára helyezte ki, hogy ellenőrizze az egyes községekben az idegenekről vezetett nyilvántartást.

Az anyakönyvekről szóló, módosított törvény életbe léptetése. Andrassy Gyula gróf belügyi és Polónyi Géza igazságügyi miniszter, körrendeletet intézett a törvényhatóságokhoz, hogy az állami anyakönyvekről szóló 1894. évi XXXIII. törvény cikkét módosításáról alkotott 1904. évi XXXVI. törvény cikket, az 1907. évi januárius elsején életbe léptetik. Az életbe léptetésre vonatkozó közelebbi rendelkezéseket a belügyminiszteri körrendelet tartalmazza. Fölhívja a belügyminiszter a törvényhatóságokat, hogy az anyakönyvi hivatalos órákat, valamint az anyakönyvi kivonati díjak bevételező, kezelő és elszámoló módját, a kiadott miniszteri utasítás értelmében, szabályrendeletileg állapítsa meg.

Erzsébet királyné emléke.

Irta és a marosvásárhelyi ev. ref. leányiskolák f. év nov. 19-én tartott emlékünnepején felolvasta: **Raksányi Aranka** polg. isk. s. tanítónő

Kedves gyermekek!

Erzsébet napja van . . . Névnapot ünneplünk, örömmünnepet, s mégis az öröm távol van lelkünkől, szívünkben mélységes bánat honol, szemünkben a fájdalom bús könnye ég. Örömpesve kéne hangoztatnunk Erzsébet nevét, de örvendő hang nem tör fel ajkunkra, csak szívünkéből száll fel forró, néma fohász az ég felé azért, a kit úgy szerettünk, a ki úgy szeretett minket, a ki a mi Erzsébetünk volt s a ki — már nincs többé.

Mi volt hát ő nekünk, hogy úgy kesergünk vesztén, hogy a reá való emlékezés ily fájdalmas nekünk? Egy égi tünemény, valóra vált bűbajos álm, melegítő napsugár a hideg, zimankós télben, ragyogó csillag a sötét égbolton, nyíló virág a kopár, kietlen pusztán! De hiszen ti ezt nem értitek . . . A ti gyermeklelketeknek mese kell, hogy megértsétek, ki volt nekünk Erzsébet királyné, hogy megértsétek az ő életét, melynél szebbet nem gondolt ki költő képzelete. az ő történetét, ezt a legszebb költeményt a föld kerekén.

Figyeljete ide, elmondom hát!

Messze, messze tőlünk, a bajor hegyek alján, szép hercegi várban ringott a kicsi Erzsébet csipkés kis bölcsője. Itt növekedett az ő természet ölében, itt futkosott a százados fák alatt, zugó hegyi patak, szállongó pillangók, könnyű kis őzikék voltak barátai. úgy nevelték őt is, mint más kis gyermeket. Talán nem is tudta mily nagy kisasszony ő, nem értette, mi az, hogy apja, Miksa, bajor királyi herceg, hogy rokonai Európa különböző trónjain ülnek; ő a pásztorgyermeket is pajtásának nézte s szívesen bebetért egy kis pihenőre akármilyen kicsiny, szegényes kunyhóba. Apja tanította, anyja becézte s az egész vidék imádta nevető szeméért, molygó ajkáért, kedves morderéért. Ő volt a bajor hegyek legszebb virágszála, bájos kis tündére.

S míg ő így élt itten boldogság s derű közt, míg ő az életnek csak ragyogását ismerte, arra kelet felé emésztő járomban, nehéz rabigában sanyalódott a büszke magyar nemzet. Árva volt, pedig volt apja, elhagyott volt, pedig volt uralkodója. De a gonosz armány, a rossz tanácsadók elfordították tőlünk az

uralkodó szívét, s a rabbilincs bus csörgése, a sok fájdalmas sóhaj, a sok elfojtott panasz mutatták legjobban, mennyire nem érti nemzetünket a császár. Sötét volt az ég felettünk, sötétség volt lelkünkben! Már nem is reméltük, hogy még megvirradhat . . .

És mégis megvirradt. Enyhe szellő jött a nyugati határról, szétszórta a komor, sötétlő felhőket, és egy halvány sugár, világító sugár jelent meg az égen! Örömhír szárnyalta be az egész országot! Több száz fogoly kapott királyi kegyelmet. S miért történt mindez? Megnősült a király, elvette a bajor föld legszebb leányát, bájos kis tündérét!

És mi vártuk . . . vártuk . . . Reménykedve vártuk, mert jósága híre megelőzte jöttét. És mikor megjelent hosszú idő múlva és mikor megláttuk, mindjárt megérezte, hogy a jóságos ég nekünk teremtette! Ugy jelent meg köztünk, mint az irgalmasság, jóság, a szeretet égi szép anyala! Láta bánatunkat s megszeretett minket; boldog volt s azt akarta, hogy mi is azok legyünk. És e pillanattól fogva a miénk lett és e pillanattól kezdve őh be jó volt dolgunk! Volt már, a ki szeressen minket, volt már édes anyánk! És boldogok lettünk . . .

Sokszor volt közöttünk a mi jó királynénk. Sokszor tartózkodott királyi várunkban, de nemcsak a trónról tekintett le reánk, eljött ő közibénk, beszélgetett velünk, tudta jól nyelvünket, biztatott, vigasztalt, lelkesített minket. S felvirradt a nagy nap, a béke szent napja! Királyunk, oly hosszú félreértés után, felénk nyújtotta a béke olajágát. És mi elfogadtuk és felajánlottuk a szívünket érte; éreztük mindnyájan, hogy ez is a mi dága királynénk műve!

Elmultak a bajok, a béke derűje borult szép hazánkra, a szeretet napja ragyogott fölötté. S a mi Erzsébetünk a királyi várban boldogan éldegélt magyar leányával, a kis Gizellával. Magyar nevelőket fogadott melléje, mindennap magyarul imádkozott vele s maga is taníttatta sok szépre-jóra: Isten félelemre, emberbecsülésre, magyarszeretetre! S mikor megszületett az ő büszkesége, az ő reménysége, Rudolf trónörökös, elhatározta, hogy őt is a magyar hazá boldogságára, magyarnak fogja nevelni! A trónörökös Bécsben nevelték ugyan, de a királyné kívánságára magyarul is tanult s Erzsébet boldog volt, mikor azt hallotta, hogy fia szép sikerrel tanulja nyelvünket.

Az uralkodóházban hosszú idő óta most hangzott először a csengő magyar szó. Erzsébet úgy beszölte nyelvünket, oly tisztán, oly zengzetiesen, hogy a legmagyarabb is tanulhatott tőle! Szerette íróinkat, gyönyörködött kiváló költőinkben s lelke mélyéig megindulva, könnyes szemmel hallgatta a magyar cigányzenét. Részt vett örömeinkben, részt vett bánatunkban lelke összeforrott nemzetünk lelkével. És ha megsejtette, hogy vész fenyeget minket védőleg emelte felénk két kis kezét és a bú, a bánat mindjárt örömmé vált!

És mi úgy szerettük! Imádkoztunk érte, hogy boldogsága tartós, örökös legyen! És ő, a ki jó volt, a ki annyi könnyet letörölt, annyi fájó sebet begyógyított, a mi boldogságra teremt szépséges királynénk nem volt soká boldog. A mi szeretetünk, a mi imádságunk sem tudta elüzni a feje felé gyülekező bánatot, szenvedést. Neki is meg kellett izlelnie az élet kelyhének keserű csepjeit! Jött a sok gyászos

hir a királyi várba, elnémult az öröm, elhangzott a kacaj, jó királyunk lelkét gond s gyász borították s legjobban szenvedett Erzsébet királyné. Az ő szelid lelke, az ő gyöngéd szive minden fájdalmat kétszeresen érzett. De tudta, hogy reá nagy, szent kötelesség vár és neki vigasztalnia kell királyi férjét, s ő meg is tette ezt, hisz még volt a honnan erőt meríthetett, hisz még meg volt neki két drága gyermeke! Ezek mosolyában, ezeknek csókjában enyhületet talált az ő sebzett lelke. S ott volt a természet, az ő jó barátja.

És lesújtott a nagy, utolsó csapás is . . . Fia, Rudolf meghalt és a mi királynénk erős lelke megtört. Ezt a veszteséget sohasem feledhette. Hideg lett neki a királyi palota; fájt neki a pompa, fájt neki a vig-ság s eltávozott messze, messze idegenbe . . . Óh bár ne ment volna, vagy jött volna közénk, a kik úgy szerettük, a kik úgy féltettük!

Még egyszer vissza jött sötét gyászruhában, gyászbaborult szívvél . . . Örömmünnpünk volt s ő tudta, hogy az teljes nélküle nem lehet. Eljött búcsút venni magyar gyermekitől!

Sohsem láttuk többé . . . Elment messzeföldre nyugalmat keresni. A természet hívta, a legjobb barátja, a kit úgy szeretett egész életén át! S az meggyógyította. A svájci szép hegyek között megölték a mi tündérszép királynénkat . . .

Meghalt Erzsébet, a mi édes anyánk . . . Leszállott a napunk, lehult szép csillagunk, árvák vagyunk újra . . . Óh, be keserű is az árváknak sorsa!

De van örangyalunk! Az ő fehér lelke fenn a magas égben könyörög érettünk. Az ő tekintete mindig rajtunk pihen . . . El nem hagyhat minket, a ki úgy szeretett!

Erzsébet napja van . . . Tudjátok-e már most, hogy ki volt ő nekünk, tudjátok-e már most, miért fáj úgy a lelkünk?

Gyászoljuk, sirassuk, imádkozzuk érte!

A Dr. Schmidt G. főtorzsorvos és physikus által feltalált hires

FÜL-OLAJ

megszüntet gyorsan és alaposan időközi **süket-séget, fülfolyást, zúgást és nehézhallást** meg idült esetekben is. Ára üvegenként használati utasítással 2 frt. Kapható **Debreczenben, Kossuth-utca 8. szám** az „Arany Egyszarvu“-hoz című gyógyszer-tárban.

Agrár takarékpénztár r. t. Maros-Vásárhelyt.

Teljesen befizetett részvénytőke egy millió kor.

Fióktézetek és kirendeltségek: Csikszereda, Gyergyó-szentmiklós, Marosludas, Marosujvár, Nyárádszereda, Parajd, Sz.-Udvarhely és Székely-Keresztur.

Van szerencsénk értesíteni, hogy Széchenyi-téri intézeti házunk földszinti sarokhelyiségében külön

Bank és Pénzváltó-üzletet

létesítettünk, melynek üzletköre a következő:

1. **Értékpapírok, idegenpénzek** és érmek vétele és eladása.

2. **Tőzsdei megbízások** teljesítése.

3. **Sorsjegyek eladása letétjegyre** csekély foglaló lefizetése ellenében, a fennmaradó vételért az intézet mérsékelt kamat mellett kölcsön adja, — akár pedig egyenlő havi **részletfizetésre** is. — Az első részlet lefizetése után a sorsjegyekre eső nyereség már a vevőt illeti.

4. **Sorsjegy igérvények** kibocsátása minden huzásra.

5. **Árfolyam veszteség elleni biztosítás.**

6. **Kisorsolt sorsjegyek** és egyéb sorsolt értékpapírok beváltása.

7. **Előlegek nyújtása értékpapírokra** a legmérsékelt kamat mellett.

8. **Osztálysorsjegyek előrusítása.**

9. **Takarékbetétek átvétele** könyvecskékre, folyó és cheque számlára.

10. **Szelvények beváltása** és új szelvények beszerzése.

11. **Utalványok és hitellevelek kiállítása** bel és külföldi piacokra.

12. **Letétek. Elfogadunk értékpapírokat, okmányokat** kezelésre vagy lepecsételt csomagban megőrzésre mérsékelt díj mellett.

13. **Magánpénztárak (Safe deposit)** Értékpapírok okmányok, ékszerek, végrendeletek stb, tűz- és betörésmentes megőrzésére szolgáló rekeszek olcsó díj mellett bérbeadása.

14. **Költségmentes megvizsgálása** sorsjegyek és mindennemű sorsolás alá eső értékpapírok huzásának.

15. **Kivándorlóktól érkező** pénzek, utalványok és cheques legolcsóbb beváltási helye.

Foglalkozunk egyáltalán mindazzal, a mi a bank- és pénzváltó üzlet körébe vág és szívesen szolgálunk felvilágosítással és utbaigazításokkal.

A pénzváltó üzlet hivatalos órái:

délelőtt 8—1 óráig

délután 3—6 óráig.

Agrár Takarékpénztár Részvényársaság
Maros Vásárhelyt.

FERENCZ JÓZSEF KESERÜVIZ

AZ EGYEDÜL ELISMERT KELLEMEZES IZÜ TERMÉSZETES
HASHAJTÓSZER.

Ha a szép Maros-Vásárhelyen ügyes bajos dolga, akad ne mulassza el megtekinteni

az ev. ref. Kollegiumi könyvkereskedést

hol az irodalom legújabb termékei állandóan raktáron vannak, ép úgy szakmunkák mindenféle nyelven, imakönyvek egyszerű és pompás diszkötésben, ifjúsági könyvek, folyóiratok stb. Bárhol és bárki által hirdetett mű legrövidebb idő alatt — portómentesen — megrendelhető.

Papíráru raktáram a legnagyobb, hol olcsó pénzen jó árut kap a t. vevő, mert 100 levélpapír és 100 boríték csinos dobozban csak 60 kr., amelynek eddig 1 frt. 60 kr. volt az ára. — 500 finom fehér irodai papír 2 frt 20 kr. 500 iv fogalmazó papír 1 frt 40 kr. Pecsétviasz, tinta, itató papír, írónok és számtalan e szakmába vágó, de itt fel nem sorolható cikk a legolcsóbban beszerezhető.

Nagy gondot fordítok tanszerekre és tankönyvekre, népkönyvtárakra, havi részletfizetésre.

Jó és olcsó! ez a jelszó. — Postai megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Az ev. ref. kollegiumi könyvkereskedés

MÁRVÁNYI ARTBUR Maros-Vásárhely, Főtér Bál-ház.

ADI ÁRPÁD

≡ KÖNYVNYOMDÁJA ÉS KÖNYVKÖTÉSZE ≡

MAROS-VÁSÁRHELY. SZECSENYI-TÉR.

Ajánlja két nagy gyorssajtóval,
két amerikai gyorssajtóval, lyukasztó
és több segédgéppel, valamint a leg-
modernebb új betűkkel jól felszerelt

könyvnyomdáját

minden e szakba vágó munkák gyors
és izléses elkészítésére, feltűnő olcsó
árak mellett.

Vidéki megrendelések azonnal esz-
közöltetnek.

„Közhasznú Szövetkezet“

Kolozsvárt, Unió-utca 20. szám alatt.

□□□ A kolozsvári ev. ref. egyházmegye hivatalos pénztára. □□□

Magyar nemzeti alapon álló közművelődési és jótékonyági intézmények támogatására alapítva.

Elfogad **takarékbetéteket** állandó 5°-os kamatozás mellett és azokat felmondási határidő kikötése nélkül fizeti vissza.

Váltókölcsönöket nyújt személyi hitelre, vagy jelzálogi fedezet mellett.

Papok, tanárok és tanítók részére fizetés-előlegeket folyósít.

Szövetkezetünk vezetése alatt áll a

Magyar Élet és Járadék Biztosító Intézet erdélyrészi vezérképviselete, mely szintén magyar nemzeti alapon szervezett és tagjainak legmesszebbmenő kedvezményeket nyújtó **hazai életbiztosító intézet.**

Közelebbi felvilágosítást bárkinek szívesen nyújt levélben az igazgatóság.

2—3.